

ДО ЮВІЛЕЮ
Михайла Романовича Козаченка

У селі Андріївка, що на Дніпропетровщині, 12 серпня 1937 р. у сім'ї Романа Степановича та Мотрі Михайлівни Козаченків народився син Михайло. Виріс і вивчився хлопець у рідному селі, далі вступив на агрономічний факультет Дніпропетровського сільськогосподарського інституту. По закінченні навчання з 1961 р. працював молодшим науковим співробітником відділу селекції і насінництва Генічеської дослідної станції ВНД Інституту кукурудзи. З 1968 року, коли Михайло Романович розпочав навчання в аспірантурі Українського науково-дослідного інституту рослинництва, селекції і генетики ім. В. Я. Юр'єва (УНДІРСіГ), його життєвий шлях та професійні досягнення пов'язані саме з цим науково-дослідницьким закладом.

У 1970 р. М. Р. Козаченко захистив кандидатську дисертацію за темою «Радіочутливість і індукована гамма-опромінення мутаційна мінливість гібридів і сортів ячменю» і здобув науковий ступінь кандидата біологічних наук за спеціальністю генетика. По-

дальші багаторічні дослідження вилилися у докторську дисертацію «Ефективність способів індукування і використання мутацій в селекції ячменю ярого», яку Михайло Романович захистив у 2002 р. і йому було присуджено науковий ступінь доктора сільськогосподарських наук за спеціальністю селекція і насінництво.

Зараз Михайло Романович Козаченко – доктор сільськогосподарських наук, професор, заслужений працівник сільського господарства України, головний науковий співробітник лабораторії селекції та генетики ячменю Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН – видатний вчений в галузях селекції та генетики, відомий у світі своїми науковими працями, з 54-річним науковим стажем, з яких 50 років працює в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

М. Р. Козаченко здійснив вагомий внесок в науку. Він одним з перших в Україні провів, починаючи з 1965 р., дослідження з експериментального мутагенезу. На основі багаторічних досліджень в 1965-2011 рр. ним вдосконалено методи хімічного та радіаційного мутагенезу і гібридизації, методи комбінаційної та мутаційної селекції та їх поєднання в селекційному процесі, чим підвищено результативність створення високоврожайних високоякісних сортів ячменю ярого.

М. Р. Козаченко в 2003-2011 рр. зі своїми учнями, які є його науковою школою, вирішив в селекції та генетиці ряд важливих наукових проблем із встановлення селекційно-генетичних закономірностей поєднання цінних кількісних і якісних ознак сучасного генофонду ячменю ярого. На основі здійснених наукових розробок встановлено селекційно-генетичні особливості сучасних сортів, розширено генетичне різноманіття генофонду, визначено закономірності та ефективність селекції форм з різним розвитком остистості та створено перший в Україні безостий сорт Модерн, встановлено особливості ураженості збудниками хвороб та успадкування стійкості до біотичних чинників різними генотипами ячменю ярого, показано ефективність селекції на пивоварну якість, встановлено особливості та ефективність селекції на різний фракційний склад крохмалю, що є важливим для різних галузей промисловості.

Своїми науковими розробками М. Р. Козаченко зробив вагомий внесок у сільське господарство. Він є співавтором 24 сортів ячменю ярого, які набули поширення в Україні та Російській Федерації. На 2017 р. внесено до Державного реєстру сортів рослин, придат-

них для поширення в Україні внесно 15 сортів ячменю ярого за співавторством Михайла Романовича.

Значним є внесок М. Р. Козаченко в підготовку наукових кадрів через аспірантуру. Під його керівництвом підготовлено п'ять кандидатів наук та три здобувачі. М. Р. Козаченко є членом двох спецрад із захисту дисертацій при Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН та Інституті зернових культур НААН, а також бакалаврів, спеціалістів і магістрів як голова ДЕК в Харківському НАУ ім. В. В. Докучаєва.

Наукові досягнення М. Р. Козаченка опубліковано в понад 300 наукових працях, у тому числі в зарубіжних виданнях, він є учасником 70 наукових форумів. Серед наукових доробок ученого – монографії «Експериментальний мутагенез в селекції ячменю» 2010 р., «Селекційно-генетичні дослідження ячменю ярого» 2012 р., «Генетичні закономірності селекції ячменю ярого» 2015 р. та розділ «Селекція і насінництво ячменю ярого» у навчальному посібнику «Спеціальна селекція і насінництво польових культур» 2010 р.

М. Р. Козаченка нагороджено срібною медаллю «Лауреат ВДНХ», ювілейною медаллю ім. М. І. Вавилова, Почесною відзнакою та Почесними Грамотами УААН, Почесною Грамотою Мінагрополітики, Почесними Грамотами Головного управління агропромислового розвитку Харківської обласної державної адміністрації. У 2013 р. йому присвоєно почесне звання «Заслужений працівник сільського господарства України».

М. Р. Козаченко і зраз повний творчих сил, наукових задумів та планів.

Колектив Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН пишається М. Р. Козаченком за його наукові досягнення, цілеспрямованість, ентузіазм, оптимізм і наполегливість у творчих пошуках, доброзичливість і людяність у стосунках у колективі, а також за його значний внесок у створення нових сортів ячменю ярого та підготовку наукових кадрів.

Наумов О. Г.,
канд. с.-г. наук, зав. лабораторії селекції та генетики
ячменю Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН